

Giv os mere ambition og mindre beton

En ny politik for dansk arkitektur er undervejs - og den er tiltrængt. For vi er alt for lidt bæredygtige, når vi bygger. Og vi har glemt at integrere kunsten i arkitekturen, som den ellers har været på fornemste vis i dansk arkitektur tidligere.

Kronik

AKADEMIRAADET

Merete Ahnfeldt-Møllerup, arkitekt, rådsleder, Peter Holst Henckel, billedkunstner, vicerådsleder, Erik Brandt Dam, arkitekt, Anna Maria Indrio, arkitekt, Eva Jarl Hansen, arkitekt, Jacob Kamp, landskabsarkitekt, dirigent, Rikke Juul Gram, arkitekt, Tina Maria Nielsen, billedkunstner, Kasper Bonnen, billedkunstner, Anders Bonnesen, billedkunstner, Jeanette Land Schou, billedkunstner, og Nanna Gro Henningsen, billedkunstner

Regeringen har lagt op til, at der skal udformes en ny arkitekturpolitik, der kan medvirke til at understøtte ambitionen om flere og bedre almene boliger i Danmark.

Akademiraadet hilser intentionen velkommen, men vil gerne opfordre regeringen til at hæve ambitionsniveauet. Der er behov for meget store forandringer i hele bygge- og anlægssektoren, og en ambitiøs og målrettet arkitekturpolitik kan være en ledetråd for hele sektoren på tværs af faggrupper og investeringsområder.

Den sidste arkitekturpolitik, der blev skabt under Helle Thorning-regeringen med Marianne Jelved som ledende minister, var banebrydende, idet den inddrog ni andre ministerier. Det var godt set, at en effektiv arkitekturpolitik går på tværs af de inddelinger, vi har skabt for at kunne håndtere samfundets kompleksitet.

Arkitektur er kultur, ja, men det er også boliger, arbejdspladser, miljø, økonomi, klima, sociale forhold, sundhed, kommunale forhold og velfærd. Og en virkelig ambitiøs arkitekturpolitik bør også omfatte en fornyelse og oprustning af forskning og uddannelse inden for byggeri og anlæg.

Når det er tid til en ny arkitekturpolitik, skyldes det især, at vi i dag tager klimaudfordringerne alvorligt på en helt anden måde, end vi gjorde tidligere. Vi har vidst i mange år, at vi er nødt til at gøre noget ved vores udledning af CO₂ og for biodiversiteten.

Men vi har udsat de beslutninger, der skal til for at skabe forandring, fordi det er svært at ændre hele byggeriets økonomi. Forsinkelsen har kun gjort omstillingen vanskeligere.

Byggeriet er den største udleder af CO₂ i dagens Danmark, ikke mindst på grund af den udbredte anvendelse af beton. Og i 2022 vil der blive bygget mere end nogensinde, langt det meste nyt, konventionelt byggeri, der belaster klimaet. I den sammenhæng er det en udbredt misforståelse, at det store problem er udledningen fra bygningernes drift, altså varme, ventilation, vand og strøm. Det har vi faktisk løsninger til, de skal bare implementeres konsekvent.

Der, hvor vi halter meget bagud - også i forhold til vore nabolande

- er selve byggeriet, uanset om det gælder parcelhuse eller broer. Vi skal tænke i andre materialer og i genanvendelse af både bygninger og byggematerialer. Ikke mindst er det vigtigt, at vi arbejder for at bevare og forny vores bygningskulturarv - herunder også det 20. århundredes kulturarv. Det kræver ny forskning og anderledes uddannelser, både for arkitekter, ingeniører, konstruktører og håndværkere. Og det kræver udvikling af et nyt bygningsreglement, der har fokus på bygningernes bæredygtighed i samme grad som deres drift.

Det kræver politiske beslutninger. Der skal skabes incitament til forandring, både nationalt og kommunalt, så de løsninger, der allerede findes, kommer i anvendelse, og så byggeriets parter føler et behov for at afprøve nye metoder. En arkitekturpolitik kan udstikke retningen for den nødvendige forandring og udpege de kvaliteter og den viden, vi skal bygge videre på.

Den grønne omstilling kræver helhedsorienteret planlægning på alle niveauer. Vandet kender ikke kommunegrænser, hverken langs vore kyster eller i vandløbene, og alene derfor er der behov for planlægning på regionalt niveau. Men der er også behov for regionale planer for by- og landudvikling, der hænger sammen med vores fælles bæ-

redygtighedsmål. Vi har behov for at tænke langsigtet og for at skabe positive visioner for hele Danmark, ikke bare for diverse kommunekasser. God planlægning kan yde et væsentligt bidrag både til nedbringelsen af CO₂-udledningen og støtte til større artsdiversitet i hele Danmark. Og en ny arkitekturpolitik kan rumme en vision som pejlemærke for det kommunale planlægningsarbejde, herunder regionale samarbejder.

God planlægning kan bidrage til at opfylde FN's 17 verdensmål. Vi kan f.eks. skabe sundere miljøer, der også er mere socialt bæredygtige, og som understøtter uddannelse og lighed, hvis vi kan planlægge holistisk. Og her skal vi have særligt fokus på, at vi skal planlægge for fremtiden for dem, der er unge nu. I dag ser vi alt for ofte planlæggere og politikere, der tænker som generaler, der forbereder sig på at vinde den tidligere krig, som Winston Churchill sagde ved begyndelsen af Anden Verdenskrig. En ny arkitekturpolitik bør identificere og understøtte de drømme om fremtiden, den unge generation er ved at udvikle; drømme, der ikke handler om Dubai-lignende tilstande på Aarhus Havn og Lynetteholm.

Akademiraadet mener, at den nødvendige omstilling rummer et

meget stort potentiale for kunstnerisk udvikling inden for bygnings-, bybygnings- og landskabskunst. Det, der ligner tørre tal og teknik, er i virkeligheden spændende muligheder, der på sigt kan føre til et endnu skønnere Danmark. Et Danmark, der kan inspirere hele verden og også trække investeringer og andre indtægter til.

Som del af en kommende arki-

”

En ny arkitekturpolitik bør identificere og understøtte de drømme om fremtiden, den unge generation er ved at udvikle; drømme, der ikke handler om Dubai-lignende tilstande på Aarhus Havn og Lynetteholm.

tekturpolitik vil det give mening, at regeringen nu arbejder seriøst med integration af billedkunst i vores byer og bygninger.

Vi har i Danmark erfaring for, at kunst kan spille en væsentlig rolle for udviklingen af en sund, lokal identitet. I landsbyen Selde i Skive Kommune er kunsten både et tilbudsstykke for kunstinteresserede og et fælles projekt for borgerne.

Et lidt ældre eksempel på betydningen af integreret kunst kan findes på Indre Nørrebro i København, der blev forandret i 1980'erne og 90'erne. Her valgte man to forskellige strategier: Vest for Nørrebrogade valgte man total-sanering med fokus på materiel bedre boliger, men begrænsede kunstneriske intentioner og afviste totalt borgernes ønsker. Øst for Nørrebrogade valgte man en langsomme, borgerdrevet proces med omdannelsen af Sankt Hans Torv som centrum.

Her skabte man et integreret kunstværk med landskabsarkitekten Sven Ingvar Andersson og billedhuggeren Jørgen Haugen Sørensen og lod i øvrigt i høj grad forandringen drive af lokale interesser.

Hele Nørrebro er løftet, men det er især området omkring Sankt Hans Torv og dets borgere, der har drevet forvandlingen.

Som et helt aktuelt eksempel har Malene Landgreen i den nye nordfløj på Rigshospitalet skabt et stort værk, der er integreret i 3XN's arkitektur, så hele rummet og stemningen løftes. Og reelt kan billedkunst integreres selv i meget store infrastrukturanlæg.

Måske skal man til Stockholms metro for at se det bedste eksempel, hvor hver station har en unik kunstnerisk bearbejdning, der både er kunstnerisk kvalificeret og tjener som en støtte til at finde vej i metrosystemet.

I dansk arkitekturs guldalder, fra 1933 til 1972, var integreret billedkunst en naturlig del af kvalitetsbyggeriet, fra relieffer af dyr over hoveddørene i det sociale boligbyggeri til totaludsmykningen af Herlev Hospital.

Men af mange årsager er sammenhængen mellem billedkunst og arkitektur blevet opløst. En ny arkitekturpolitik bør inspirere til en fornyet helhedsforståelse af både kunst og arkitektur.

Regeringens arkitekturpolitik har sit udgangspunkt i den almene sektor, i en vision om at løfte boligsektorens kvalitetsmæssigt og også i omfang.

Det er prisværdigt. Men Akademiraadet tror ikke, at man kan skabe et kvalitetsløft i et hjørne af byggeriet - teknologien og økonomien hænger sammen i hele bygge- og anlægssektoren og kan ikke meningsfuldt skæres op i bidder.

Hvis vi skal bygge bedre bæredygtige boliger, så skal vi også bygge bedre bæredygtige kontorhuse, skoler, idrætshaller, energi-øer, infrastrukturer og stalde.

Vi skal være ambitiøse i vores drømme om et forandret samfund, og regeringens arkitekturpolitik bør være et fyrtårn for hele verdens drømme om et smukt og bæredygtigt samfund.

